

מן על המטר כ"ד וכו'. פ' סדר תעניות וכו' (תענית י"ט וכו'): במשנה מבואר שאין מתעניין על רוב גשמים ובגמרא אמר רב בגולה מתעניין עליהם מיד ותניא נמי הכי והזכירו שם הטעם כדי שלא יבא חסידים קבירים וכו' רבינו:

מן תבואה ע"מ וכו'. משנה ראש פ' סדר תעניות האלו האמור (דף י"ח י"ט) ופירושה בגמרא שאם ירדו גשמים ונאמרו הזרעים וחזרו ושנו מתעניין עליהן מיד ח"ר נחמן דוקא שניי אבל יבשו לא פשיטא שני חק ותירצו לא לריבא דאקון מהו דמיא חקתא מלתא היא קמ"ל לאו מלתא היא ע"כ. ופירושה לדעת רבינו דיבשו שוב אין פירוש אחר לרש"י ז"ל וזה עיקר:

וכן אם הגיע זמן הפסח וכו'. משנה (דף י"ח): ירדו לגמרי ולא לאילן מתעניין וכו' (דף י"ט): מתעניין על האילנות בפרס הפסח ועל צורות שיחין ומערות בפרס החג ואם אין להם מים מתעניין עליהם מיד ואי זהו מיד שלהן ב' וכו' וב' וב' כ"ד כ"ד רבינו פרק ראשון שכל תעניות הנזכר הם בזה הסדר שני וחמישי ושני:

יח פסקו הגשמים בין גשם וכו'. במשנה (דף י"ח): וכשפסקו הגשמים בין גשם לגשם ארבעים יום מתעניין עליהן מיד מפני שהיא מכת בצורה ופירושה בגמרא (דף י"ט) מכת המביאה לידי בצורה. ופירוש רבינו שאין זה אלא בימות הגשמים ודבר פשוט:

פ"ג א הרי שלא ירדו גשמים כל עיקר וכו'. משנה פ"ג (תענית י') הגיע י"ז במרחשון ולא ירדו גשמים התחילו יחידים מתעניין אולכין ושוחין משחשכה ומותרין במלאכה ברחיצה בסיכה בנשילת הסנדל בהשמיש המטה ובגמרא מן יחידים רבין א"ר הונא יחידים מתעניין שלש תעניות שני וחמישי ושני ופירשו שם דדוקא כסדר הזה. עוד שם ומסבירין ב"ר. ורבינו לא הזכיר זה ולא מה שאמרו אולכין ושוחין משחשכה לפי שאלו הן תעניות יחיד לזכרים אלו וכבר נבאר דינן אלו פרק ראשון. עוד בגמרא (דף י"ט) ת"ר לא יאמר אדם תלמיד אני אין אני ראוי לכך אלא כל התלמידים ראויין לכך:

ב הגיע ר"ח כסליו וכו'. ואנשי משמר וכו'. משנה פרק שני (דף ס"ו): גבי אנשי משמר וכו' תעניות הראשונות לא היו מתעניין פ' אנשי משמר הכהנים שהיה משמרן באותה שבת:

פרק שלישי

א יחרי שלא ירדו להם גשמים כל עיקר מתחלת ימות הגשמים. אם הגיע י"ז במרחשון ולא ירדו גשמים מתחילין תלמידי חכמים בלבד להתענות שני וחמישי ושני.

וכל התלמידים ראויין לכך: ב הגיע ראש חודש כסליו ולא ירדו גשמים בית דין גוזרין שלש תעניות על הצבור שני חמישי ושני. ומותרין בהן לאכול ולשתות בלילה. ואנשי משמר אין מתעניין עמיהן מפני שהן עסוקין בעבודה. וכל העם נכנסים לבתי כנסיות ומתפללין

א עור סי' תקעו: ב עור סי' תקעה: ג עור סי' תקעה וע"כ:

ב הגיע ר"ח כסליו וכו'. ואנשי משמר וכו'. משנה פרק שני (דף ס"ו): גבי אנשי משמר וכו' תעניות הראשונות לא היו מתעניין פ' אנשי משמר הכהנים שהיה משמרן באותה שבת: עברו

לחם משנה

הוא שמתעניין שהזכיר בהן עם התענית הוא. אלא מאי אית לך למימר דכיון דרבינו ז"ל הזכיר בריש הפרק דעל כל אלו הצורות מתעניין מפרש להו השאח לא אינטיק ליה לחזור ולומר מתעניין דכיון דכחז תענית לחוד ממילא משמע נמי התענית דלדלעיל סמך, א"כ גם אז נאמר כהני דכיון דכבר הזכיר לעיל דממטר מתעניין והשאח מפרש לחלוקה דממטר א"כ כיון דכבר הזכיר התענית ממילא משמע דהך תענית דאמר כאן הוי בהתענית אכל מ"מ ק"ק דבשאר החלוקות דשפון וירקון וחרבה ומפולח ואידך לא עשה רבינו ז"ל כך אלא הזכיר תענית והתענית בהן ולא סמך אמאי דהזכיר לעיל בראש הפרק דלוחה העיר מתענית ומתענית כמו שסמך גבי חרב ומטר וראוי לשים לב על זה ולא ידעתי למה אם לא נאמר שאינו סומך על מ"ש לעיל דכחז הרב"י ז"ל והר"א שצאלו תמה לפרש אכל מ"מ דעת רבינו ז"ל נראה בעיני דבכל הוי איכא התענית ועדיין ג"ע. ומ"מ ז"ל דאיתו מפרש רבינו ז"ל כפירש"י דהא צלמחיים ששנו מתעניין עליהן מיד דמפרש נותין להם חומר ז' אחרונות אלא דוקא בזה דהתענית מדמיק להו ל' אחרונות דהיינו חלוקות שהזכיר כאן רבינו ז"ל עד סוף הפרק הם פירוש דעל המטר ובמטר דוקא כחז לעיל בריש הפרק דמתעניין דהיינו התענית דוקא. ומה שלא הזכיר דין ירד לאילן ולא לגמרי או להו ולזה ולא לצורות דהם חלוקות המזכרות במשנה משום דאין לזכר דהרי הזכיר בדבריו שמתעניין בכל עת האורך בין לגמרי בין לאילנות בין לפירות:

פ"ג א אם הגיע י"ז במרחשון וכו'. בפ"ג דתעניות (דף י"ט) ח"ר לא כל הרוצה לעשות עמיהן יחיד עושה [וההלכות עושים עמיהן] דברי ר"מ ר' יוסי אומר עושה וזכור לעוב וכו' כך גירסת הרי"ף ז"ל. ולפ"י אליבא דר"י כל אדם אפילו אינו ח"ר יכול להחזיק עמיהן ח"ר לך. ומפני כן כחז הרב הב"י בס' הקט"ה דאין גירסת הטור ז"ל כן דא"כ היה לו לפסוק ברי' ולמה כתב דשאר העם אינן יכולין להחזיק עמיהן תלמידים לך כיון דהלכה כר"י לגבי דר"מ וכתב שגירסתו בגירסת רש"י ז"ל וגרסין בלשון שני דה"ק לא כל אדם יכול לעשות עמיהן יחיד וכן לא לעשות עמיהן תלמיד ופליג ר"י ארישא וקאמר דיכול לעשות עמיהן יחיד וקשה על זה דפשיטא דברייתא משמע א"כ דר"י אפילו אשאר העם קאמר דיכול לעשות עמיהן יחיד דר"מ בשאר העם קאמר דאין יכול לעשות עמיהן לא יחיד ולא תלמיד ועל דא קאמר ר"י דיכול לעשות יחיד ודוחק לומר דר' יוסי תלמיד דוקא קאי כדכתב שם הרב"י דר"מ בכל אדם הם ועלייהו קאי מילתיה דר"י דיומר נכון בעיני לומר דגרים בגירסת הרי"ף ז"ל. ומ"מ פסק כר"מ משום דסתמא דברייתא כוונתה דאמר אלא כל התלמידים יחידים משמע אכל לא שאר העם וכן דברי רבינו הם כדברי הטור ולפ"י אחי שפיר דאילו בשעת הרי"ף רביה וגם הרא"ש ז"ל נראה דגרים בגירסת הרי"ף ז"ל בפסקיו ואילו הטור לפי זה בשיטת אביו הרא"ש ז"ל. ולכא ה"מ ה"ה ז"ל דברייתא דרמזו דעם רבינו ז"ל זהו למשום הכי פסק כר"מ כדכתיבנא:

ב ומותרין בהן לאכול ולשתות בלילה וכו'. אמריק בגמ' דברייתא (דף י"ט) עד מתי אולכין ושוחין עד שיעלה ע"ה. וכבר כתבו רבינו ז"ל בפרק ראשון שכתב

משמע דליכא שום דבר אחר שזועקים והא ליהא דהא איכא חיובך כדכתיבנא. וגם שם קשה דהא איכא עיר שהקיפוה ויחיד הנרדף שזועקים בשבת כמ"ש בריש פ' ראשון, והטור ז"ל בסיומן תקע"ו כיון בלשוננו יפה שכתב אכל על כל האחרים אין מתעניין כו' חוץ מעיר שהקיפוה עכו"ם או נהר וספינה המיטרפת וכו' אבל על רבינו ז"ל קשה. מיהו כהני י"ל דלא חש רבינו ז"ל לחזור ולהוסיף מן הכלל דכ"מ דפ"ג דסמך על מ"ש בפ"ג אכל הא דחיובך קשה כונא דלא הזכיר וכו':

מן שהבתים נופלים ונמלאו בתיהם קבירים. ה"ה דאיכא עמיהן שמתעניין את הקרקע ואינה מולידה פירות כדאמרו שם בגמרא דברייתא בעהם לא שבורה ולא צמאה שכל זמן שהגשמים מרובים וכו' ונודאי שכל זה מתפללין כדכתב הר"ש בר נחמיה כחזו הרב בית יוסף ז"ל בס' תקע"ו אלא שגמ' איכא הטעם יותר גדול וכן דקדק הטור ז"ל בלשוננו שכתב אכל ארץ מלאה שרוב הגשמים קשים לה ולא עוד אלא שמתפללין וכו' משמע דאיכא עמיהן אחריתא דמתעניין אלא שזה הוא טעם יותר גדול שצחיקו קבירים:

מן והתחילו לחמים ליבש הרי אלו מתענים וכו'. פ"ג במשנה (דף י"ח): שניי אכל לחמים ששנו מתעניין עליהן מיד וכן שפסקו גשמים בין גשם לגשם ארבעים יום מתעניין עליהן מפני שהיא מכת בצורה ירדו לגמרי אכל לא ירדו לאילן לאילן ולא לגמרי להו ולזה אכל לא לצורות שיחין ומערות מתעניין עליהן מיד ע"כ. והרב ב"י בסיומן תקע"ה כתב דהך התענית דזרעים ששנו הוי בפרס מדכחז מתעניין וזועקין ולא כחז מתעניין ולדבריו בכל אינך דמתני' דפסקו גשמים בין גשם לגשם וירדו לגמרי אכל לא לאילן דבמשנה הזכירו מתעניין וכן דברייתא הזכירו התענית מתעניין על האילנות בפרס הפסח ורבינו ז"ל לא כתב התענית בכל הוי אלא תענית ז"ל ג"כ דס"ל לרבינו ז"ל דכל הוי התענית דמתני' הוי בפרס. ולי קשה דכ"מ דמזכיר התענית מפרש רבינו ז"ל בשופר וזלח כשהזכיר התענית בשבת משום דא"ל התענית בשופרות בשבת אכל כל אינך הוי בשופר דשפון וירקון וחרבה וחסיל וכל הוי שהזכיר המשנה זאת ואמרו עליהן מתעניין מפרש רבינו ז"ל בשופר ומ"ש דבנהי מפרש בפרס ועוד דברייתא אמרו מתעניין על האילנות בפרס הפסח וכו' ואמרו שם והסכרה בזמן שיש בה מיתה מתעניין. ועוד אמר מתעניין על הגובאי וכו' והך דלסכרה וגובאי מפרש רבינו ז"ל התענית בשופר. והך דמתעניין על האילנות הוי בפרס וכולהו ברייתא ובחד לישנא מתנו. לכן בעיני ק"ק. ועוד נא"ל להרב"י ז"ל אם האמת כן הוא דכשרבינו ז"ל הזכיר בפרק זה מתעניין הוי תענית דוקא ולא התענית גבי חרב דכתב לעיל על החרב כ"ד אפילו חרב של שלום כגון שערבו מלחמה עכו"ם עם עכו"ם וכו' הרי זו צרה ומתענים עליה ולא הזכיר שם התענית וכן גבי מטר שכתב על המטר כ"ד הרי שרבו עליהם גשמים עד שיצאו להם הרי אלו מתפללין עליהן וכו' שלא הזכיר שם התענית ה"נ דהוי תענית בלא התענית וכו' אין ה"נ זה א"ל דלעיל בראש הפרק אחר שהזכיר צרות של חרב ושל מטר כחז על עיר שיש בה צרה מכל אלו אותה העיר מתענית ומתענית עד שיעבור הצרה והדר מפרש חרב ומטר וכיון דפריש למאי דאמר לעיל ודאי

ג עברו אלו ולא נענו וכו'. פ"ק במשנה (דף י"ב:) ודין אשתי משמר פ"ק (דף ט"ו:) סברה חכמים במשנה ופירוש הכהנים היו חלוקים למשמרות בכל שנה ושנה והתשמרה היתה חלוקה לבתי אבות לימי שבת ואם חכבד העבודה על אשתי בית אב בני משמרתן היו מסייעין להן: וכל תענית שאוכלין וכו'. זו סברה ההלכות שכתבנו פ"ק ולענין תענית שפוסק בה מבע"י חזין לגאון דקאמר הכי אש"פ שפוסק חוזר ואוכל מבע"י עד שיבא השמש ואין מסתברא לן דה"מ היבא דלא קבלה עליה לתענית אבל היבא דקבלה עליה לתענית א"ל אימסר ליה למיכל ולמשהי דהא אמרינן לענין זמן וכו' ולענין משהי מ"ל היבא דליה ליה למיכל ליה ליה למשהי והכי נמי כתב רב האי גאון ז"ל עכ"ל. ולזה כתב רבינו אש"כ ופסק וגמר שלא לאכול וכו' לפי שאינו אסור אלא בשמירה שלא לאכול אבל אם לא נגמר שלא לאכול ודאי אינו אסור והגמיר היה הוא קבלה התענית שהזכירו בהלכות ויש מן האחרונים ז"ל שחלקו בזה ואמרו שאפילו פסק על דעת שלא לאכול חוזר ואוכל כל היום והניחו ראה לזה מן המדרש הנזכר בליכה רבינו דרבי יהודה בן צמירא אחר שאכל ופסק ערב יום הכפורים חזר ואכל הרבה לכבוד אדם אחד שזימנו. ואני אומר שאם כונת ההלכות ורבינו היא בשקבל עליו בפירוש והוליד בשפתיו שלא יאכל עוד היום וקבל עליו תענית אין מן המדרש הזה תשובה עליה מ"מ כתב הרמב"ן ז"ל שאין קבלה אוסרת אלא ביום הכפורים שיש לו חוספס דכיון שהוא מקבלו מבעוד יום אפילו קודם זמן החוספס הרי זה אסור אבל שאר תעניות שאין להם חוספס כלל אין קבלה אוסרת בהן ואש"כ שדדברי רבינו נראה שיש לתענית אלו חוספס שהרי כתב למעלה בסמוך כמו שעשוינן ביום כפור דברי הרמב"ן ז"ל נראה עיקר לא יהיו חמורין אלו מחשבה בלבד שיתבאר בפ"ה שאין לו חוספס כמו שכתבנו שם:

ד בשלש תעניות אלו וכו'. כל אלו הפרטיין שהזכיר רבינו מבוארים שם משנה (י"ב) וגמרא (י"ג) חזן מ"מ בסיכה שאם שחבאר שם:

ד בשלש תעניות אלו וכו'. כל אלו הפרטיין שהזכיר רבינו מבוארים שם משנה (י"ב) וגמרא (י"ג) חזן מ"מ בסיכה שאם שחבאר שם:

ומתפללין וזו עקין ומתחננין בדרך שעושין בכל התעניות: **ג עברו** אלו ולא נענו בית דין גוזרין שלש תעניות אחרות על הצבור שני וחמישי ושני. ובשלש אלו אוכלין ושותין מבעוד יום כמו שעושין בצום כפור. ואנשי משמר מתענין מקצת היום ולא משלימין. ואנשי בית אב והם העוסקין בעבודה היום לא יהיו מתענים כל עיקר. "וכל תענית שאוכלין בה מבעוד יום אם אכל ופסק וגמר שלא לאכול אינו חוזר [א] ואוכל אף על פי שיש שהות ביום: ד בשלש תעניות אלו כל העם אסורין בעשיית מלאכה ביום ומותרין בליילה. ואסורין ברחיצת כל הגוף בחמין אבל פניו ידיו ורגליו מותר לפיכך נועלין את המרחצאות. ואסורין בסיכה. ואם להעביר את הזוהמא מותר. ואסורין בתשמיש המטה. ובנעילת הסנדל בעיר אבל בדרך מותר לנעול. ומתפללין בבתי כנסיות וזו עקין ומתחננין כשאר תעניות: **ה עברו** אלו ולא נענו בית דין גוזרין שבע תעניות אחרות על הצבור שני וחמישי ושני וחמישי ושני. ובאלו השבע בלבד עוברות ומניקות מתענות אבל בשאר התעניות אין עוברות ומניקות מתענות. ואף על פי שאין מתענות אין מעננות עצמן בתפוקים אלא אוכלות ושותות [ג] כדי קיום הולד: **ו ובשבע** תעניות אלו אנשי משמר מתענין ומשלימין. ואנשי בית אב מתענין מקצת היום ולא משלימין. וכל דבר שהוא אסור בשלש אמצעיות אסור באלו השבע האחרונות

א טור סי' תקנ"ט וע"פ סמ"ג ענין דרכן כג:

האחרונות

לחם משנה

עס מפני דר' ישמעאל בר ר' יוסי משם אביו אמרו וקיימא לן דר' יוסי נמוקו עמו ולכן פסקו כוותיה:

ד בשלש תעניות אלו וכו'. כתב ה"ה ודין התפלה ר"ל שאין בהם החוספס והסדר המזכר בלחמיהם ברייתא שם פ"ב. הברייתא היא דאמרו שם בריש פ"ב (דף ט"ו:) ג' תעניות ראשונות ושניות נכנסים לבה"כ ומתפללין בדרך שמתפללין בכל השנה כולה ע"כ. ומפרש בדרך שמתפללין וכו' היינו שאין מוסיפין על הסדר דאי למעוטי דאין מוסיפין הויכח לרוביה של עיר הרי כבר אמרו ונכנסין לבה"כ. וקשה על זה דאם פשט הברייתא כן ללישנא קמא דפ"ב דאיה ליה דלמוריס כ"ד בלחמיהם קשה מהך ברייתא ול"כ דהסד דאיה ליה דלא מליין כ"ד בלחמיהם אמאי לא מייטי סייעתא מהך ברייתא וכבר הקשו האמ' קושיא זו בפ"ב ותייראו דלא אהא הברייתא אלא שאין מוסיפין הויכח לרוביה של עיר אבל לה"ה ז"ל דכור דאין פשט הברייתא כן קשה. וי"ל דה"ה ז"ל לא פ"י כן הברייתא אלא אחר דאיה לן הלכתא כ"כ דפ"ב דאיה ליה דלא מליין בלחמיהם דאין ראוי לפסוק כ"כ והשתא מפרש הברייתא בכה"ג ומ"מ אין הברייתא הכרה כל כך דיש לדחות כתיובן התוס' ז"ל ומ"מ ק"ק דהכרה גמור הוא משום דרבינו ז"ל פסק בלישנא בתרא דפסקר שני והיה לו להזכיר דמה שהזכיר אינו מבואר יפה אם לא נודעה לנו הסוגיא דפסקר קמא:

ה עברו אלו ולא נענו וכו' ובאלו השבע בלבד עוברות וכו'. רבינו ז"ל מפרש דהברייתא פליגי בדכחז ה"ה ז"ל וקרי בגמרא ראשונות לשש ראשונות והברייתא דאמריה מתענות בראשונות ולא בלחמיהם הוא משום דהראשונות שם והאחרונות הם ז' ואש"פ שיכולות להתענות שם שבע אין יכולות א"ל השש ראשונות יש הפסק דגוזרים שני וחמישי ושני ואש"כ מפסיקים החמישי וגוזרין השני הבא והחמישי דכבר איפסקא הלכתא כדבי יוסי לעיל דכחז רבינו ז"ל בפסקא קמא דאפילו התעניות שניות לא יגזרו בתחלה אלא בשני אצל ה' הם שני וחמישי ושני וכו' וכו' וכו' בלי הפסק וכו' ואלו אין כח בהן לעמוד: כתב ה"ה וזכרנו למי מפורש ג"כ שאין מתענות בז' אחרונות קשה דבר"י ז"ל כתב בסימן תקע"ה וז"ל וזכרנו למי אמרו מתענות בראשונות ובלחמיהם ולא בלחמיהם ולד"ה חולק על גמרא דידן ולא קיימא לן כוותיה ע"כ וכו' דלא קיימא לן כוותיה מה ראיה מביא מהירושלמי. וי"ל דמכל מקום הוי קלם סייעתא לדידהו

הנהגות מיימוניות

בפרק בכל מערבין דאין נראה לו ראיה שזה המעשה בבקר היה והא דקאמר אבלי ופסקי פירוש שבעתי דאם ת"ל בערב היה וקא"ל פסקית בלחמיהם שלא לאכול היום עוד א"כ היה תוספא איסור בדבר שלא לחזור ולאכול ואין חזר ואכל ע"כ וכו' ראבי"ה דאין ראיה כדפי': [פור סימן תקע"ה ופסק בעוברות ומניקות שאין מתענות אלא באמצעיות כדאיתא במגיד משנה דלא כעמוד:] [ג] וכן איתא בירושלמי, ע"כ:

[א] וכו' ר"י אלפס ודלא כדברי גאון אבל התוס' פסקו שיכול לחזור ולאכול ולשתות כל זמן שיש שהות ביום עד שיבא השמש. וכן פרי"ה וכן כתב באלפסי שפסק הגאון וראייתו מהא דאיתא באגרת איכה רבתי ר' יהודה בן ברייא אול לנציבין בערב צומא רבה אתא ריש בנישתא למוניה א"ל אכלית ופסקית א"ל אשגה עילואי דלא ליסרון ההוא דבי לא אשגה עילוייה אול עימיה ואכל מכל עיגול דר פתית וכו'. אמנם מהר"ם כתב

ויתרות

ז ויתרות אלו שצדק בלבד וכו'. שם במשנה (דף י"ב:) מה אלו יתרות על הראשונות שאלו מתרעין ונועלין את החמיות בשני מטין עם חשכה וכו' מותרין מפני כבוד השבת ובגמ' (דף י"ד:) הלא בשני מטין לעת ערב ובתמישי פותחין מפני כבוד השבת. יש לו ב' פתחים פותח אחד ונועל אחד ואם יש לו אשכנח לפניה פותח כדרכו ואינו חושש ופרק שי (דף ט"ו) בשבע החמיות מוילין את החיפה ברחובם של עיר וכו' והקוץ שבהם אומר לפניהם דברי כבושין וכו' עמדו בחפלה וכו' ואומר לפניהם כ"ד ברכות י"ח שכל יום ויום ומוסיף עוד שש ברכות. ובתנן רבינו בשעתריה ומנהה היו מוסיפין אותן א"ע שלא תבאר בגמרא כיון שהזכירו סהם משמע שכל התפלות מוסיפין אותן ולא בשעתריה בלבד שאל"כ היה להם לפרש וכו' הרמב"ם ז"ל :

פ"ג ז' ונועלים את החמיות ובשני מתי
לעת ערב ופותחין את
החמיות. כך היא הנוסחא האמיתית ובקלא
ספרים כחובה בטעות:
י בד"א בל"י וכל הדומה לה אבל מקומות
שעונות בשמים שלהם קודם י"א
במרחשון וכו' וזהוין אח"כ כמו ז' ימים.
קטמו

האחרונות: ז' ויתרות אלו. שבהן בלבד מתריעין ומתפללין ברחוב העיר. ומורידין זקן להוכיח לעם כדי שישבו מדרכם. ומוסיפין שש ברכות בתפלת שחרית ובתפלת מנחה ונמצאו מתפללין כ"ד ברכות. ונועלין את החנויות. ובשני ממין לעת ערב ופותחין את החנויות. אבל בחמישי פותחין כל היום מפני כבוד השבת. ואם יש לחנות שני פתחים פותח אחד ונועל אחד. ואם יש

עברו אלו ולא נענו. ממעטין
של שמחה כגון מיני הדס ומיני
יין מצות פריה ורביה. וכל מי
רעבון. וממעטין בשאלת שלום
כנוזפין וכמנודין למקום. ועם
אש: מן תלמידי חכמים חוזרין
גם אבל לא הצבור. שאין גוזרין
עניות אלו. וכשמתענין היחידים
אכה וברחיצה ובסיכה ותשמיש
שי חדשים ופורים. יצא ניסן של
ס. שאין הגשמים בזמן הזה אלא

לחנות אצטבה פותח כדרכו בחמישי ואינו חושש: ׀
במשא ומתן ובבנין של שמחה כגון ציור וכיור. ובנטיע
אהלים. וממעמין באירוסין ונישואין אלא אם כן לא
שקים מצות פריה ורביה "אסור לו לשמש מטתו בשני
בין אדם לחבירו. יתלמידי חכמים לא ישאלו שלום אם
הארץ שנתן להם שלום מחזירין לו בשפה רפה וכובד
ללבדם ומתענים שני וחמישי ושני עד שיצא ניסן של תק
על הצבור בשביל גשמים שלא ירדו יתר משלש עשרה
עד שיצא ניסן מותרין לאכול בלילה ומותרין בעשיית מ
המטה ונעילת הסנדל כשאר כל התעניות. ומפסיקין לרא
תקופה והוא כשהגיע השמש לתחלת מזל שור אין מתע

השגת הראב"ד
 *כד"א בא"י וכו'. א"א על הסקדמה איני מודה לו
 שאע"פ שיש מקומות שמקדימים וזורעים אין להם הסקד
 באיחור הגשמים עד הזמן הנזכר במשנה, עכ"ל:

סימן קללה הואיל ולא ירדו כל עיקר מתחלת השנה :
 * במה דברים אמורים בארץ ישראל וכל הדומה לה .
 אבל מקומות שעונת הגשמים שלהן קודם י"ז במרחשון
 א טור ס' תקעד : ב טור ס' תקעס :
 א

י' בד"א ב"י וכו'. זה ברור ומבואר בירושלמי וגם נראה מן הגמ' שלנו (דף קדז.) ובהשגחה ח"א על ההקדמה איני מודה לו וכו'. ודעת רבינו שכיון שאין הזמנים שוין מה לי להקדים מה לי לאחר:

לחם משנה

ובמבטמין באירוסין . החס' כחצו בפ' דמגילה (דף ה' . 'בד"ה ממעטין) דהך דממעטין באירוסין הוי דלא יאירסו כלל וחמירי מחשעה באב שמארכין צו ע"כ . ופ"ג דברי רבין ז"ל שכתב חא"כ לא קיים פ"ו משמע דאי לאו אסור ובחשעה באב הניח בזהאי דההוא שכתבתי שמארכין וכ"כ העור ז"ל בסימן הקל"א וי"כ רבינו ז"ל בפ' עשירי מהל' אישות מותר לארס בכל יום חול אפילו בנ' באב וכו' וח"כ ק"ק על ה"ה ז"ל שכתב לעיל בראש פרק זה דברי הרמב"ן ז"ל גראין עיקר לא יהו אלו המורים מפ' באב שיתבאר בפרק חמשי שאלו לו חוספסו ע"כ . משמע דלון ראווי להיות המורים יותר מחשעה באב ובלון דהאס דהמורין יותר כדכתיבנא . ואס כן נתבטל ק"ן ידידה ונ"ע :

ז יצא ניסן של תקופה וכו' אין מתעניין וכו'. בסוף פ"ק דעניות (דף י"ב:) אמרו ילא ניסן וירדו גשמים (הגשמים) סימן קללה. ובירושלמי אמרו על זה ובלבד ניסן של תקופה ע"כ. והטור ז"ל כהן בשר' תקע"ה ילא תקופת ניסן. ובאמת שאין הלשון מורה כפירושו דא"כ תקופה של ניסן מצבי' ליה מאי ניסן של תקופה הדברים הפוכים. לכך נראה ודאי כפי' רבינו ז"ל

הפוסקים הדברים אין מונע *ומהלך מהלך (מהלך)

* (נ"ל שפירך למחוק אלו השתי מלות) :

ל' יום עד שנכנס השמש בהחלמ' מול שור דהקפוסה של ניסן כחצ רבינו ז"ל פ"ט מהל' קדוש החדש היא השעה והחלק שנכנס השמש בראש מול סלה ובהליכת מול שור עוברין ל' יום יותר מעט ואז נכנס למול שור וזה הנקרא ניסן של תקופה כלומר דמיון ניסן מיום ההקפוסה דומה למ"ב בע"ק דר"ה שצט דהקפוסה דמיון שצט מיום ההקפוסה של טבת הכל נמי כיוצא בזה והוא עיקר הפירוש דכשיעברו אלו הימים אחר תקופה של ניסן לא יתפלטו עוד : אבל לא הנבזר . כדב ה"ה ז"ל מפורש פ"ק ר"י גשיאה כגזור תעניות וכו' . נראה דסובר דהא דר' יהודה נגיאה (דף י"ד) שבעניות האמר איירי ודבריו לקוחים מדברי הר"ף ז"ל בהכלות וכבר חתם הר"ן ז"ל על זה דאין נראה כן מדברי הגמ' דאמרו שם רבי אחי דעבד לגרמיה הוא דעבד אלא הכי ח"ד חייל בר אבא ח"ד יוחנן לא שנו וכו' , ואולי י"ל ולחזק זה דהני דהתעניות היו בשביל השמים אבל ממה שחלה ר' אחי העשם מפני שאין מעריכות ולא חלה מפני שיא זמן של רביעה משמע דאית ליה דאפילו בשאר פורעניות כן ועל זה חסם עליו רבי אבא דאיתו כן אלא לעצמו דרש שלא רצה להתענות בשאר פורעניות ולכן נהן טעם זה אבל איתו כן דאיתו אלא בגמשים אבל בר בשאר פורעניות ועם זה נסתלקה מחיבת הר"ן ז"ל ועל זה הדרך הלך ה"ה ז"ל :

י בר"א בל"י וכו': בפ"ק דתעניות (דף ו') חילקינן ר"מ ור' יוסי ור' יהודה בזמן
ג' רביעיות ר"מ ליה ראשונה בג' במרחשון ביוניות בשבעה זו אפילה
ב"ז זו ר' יהודה אומר בשבעה ובשבעה עשר ובשלושה ועשרים ר' יוסי אומר בשבעה
עשר

[illegible]

ח במעטין במשא ומתן וכו'. בהשגה בל"ח חניא פ' החולץ (דף מ"ג) ברייתא כי האי גוונא הביאה הטור ז"ל בסיומן הקד"ל, קודם לזמן הזה פירוש מר"ה עד התשעה העם ממעטין בעסקים מלישא וליתן מלבוש ולנעוץ ומלסבין (לכל לא) כוסין וכו'. וקשה לרבינו ז"ל דביני תשעה בל"ח לא כהא אלא משכנעם אב ממעטין בשמחה ולא הזכיר כלל מדינים אלו. ושמא י"ל לרבינו ז"ל מפרש דמשא ומתן דלואר כאן ברייתא זו הוי של שמחה דומיא דבין ונטיעה של שמחה כהבדל דדחו שם התוס' ז"ל בפרק החולץ. וכיון שכן כיון שכלל ממעטין בשמחה לא הולץ להזכיר כל אלו כיון דהם ענייני שמחה ודאי דנכנס בכלל מ"ע ממעטין בשמחה אלא כי דך משא ומתן הוי כל משא ומתן אפילו אינו של שמחה ה"ה לו לרבינו להזכיר בדיני ט' בל"ח משכנעם אב ממעטין במשא ומתן אפילו אינו של שמחה דל"ן זה נכנס בכלל ממעטין בשמחה :

ובנטיעה של שמחה וכו'. ה"ה ז"ל הביא הירושלמי דקאמר אבל אם היה כותלו גובה סוהרו וזכורו וכחז עליו דמחם לחד רבינו דללו חתנות ממח וז"ל פורנקי ממח וכ"כ הר"ן ז"ל בסוף פ"ק דתעניות דשמעח בן מהך ירושלמי. וטעמא דא"ל אחאי קאמר בירושלמי כותלו גובה אפילו אין כותלו גובה כיון דלא הוי של חתנות מומר דמחשך כן טעמא מוקי לו הכור ורובא"ם אציו ז"ל קדושתו גובה דלויי אפילו בצות חתנות. אבל רבינו ז"ל סבר דלהכי נקט כותלו גובה לומר דכל דלא הוי דומיא דכותלו גובה כיון שיש לו דירה לדור צו ועושה זאת להכרחה בעלמא אינו עושה אלא דבר שהוא מוכרח לו כגון אם נפל כותל ביתו או אם אין לו מקום לדור יעשה אבל מילתא דעביד להכרחה לא. והוצרכי לכתוב כן מפני שרמיזי להרב ב"י ז"ל שכתב על ה"ה ז"ל ואני יודע היטך למד כן לא מהכח עמיא ולא מהגמ' דידן וכו'. תקט"א הביא דברי הר"ן ז"ל שם בדברי ז"ל ולא המה עליהם. ובסימו חקט"ה תמה וגמיה לו דבר חדש ועם מה שביארחי הוא פשוט בעיני

זמנים. הלכות תעניות פרק ג

יא כל תענית שגזרין הוצרכו בה"ל וכו'. פ"ק (דף י"ג): אמר שמואל אין ס"ז בבבל חלל פ' בלד בלד. וכח הרמב"ן ז"ל שהעטם מפני שאין נשוא בה"ל וגזרין גזרת הדיוטות והרי כן יחידים ואין יכולת צידם להשוות תעניותיהן לח"ל אלא הרי כן יחידים ואין מפסיקין בזה מצד"י ואין אסורין אלא באכילה ושתייה ביום בלד ומתוך העטם הזה כתב שכת"ל כל יחיד ויחיד נריך קבלה בערבי תעניות אלו ואין נראה כן מדברי רבינו שכתב פ"א. וכח רבינו ז"ל בלד ובגלל המטר לומר ששאר הגזירות אפילו בה"ל אין להם חומר זה והעטם לדבריו שלא ראוי שהזכירו בזה בגמרא חומרות אלו ולפיכך מן הסתם כן מותרין וכ"כ מדברי רש"י ז"ל אבל הרמב"ן ז"ל חלוק בזה ואומר ששאר גזרות יש בהן חומרות אלו. ומנהגו כדברי רבינו:

פ"ד א. בכל יום ויום משבעה תעניות אלו וכו'. ראש פ' סדר תעניות כילד וכו' (תענית פ"ו ופ"ז) ובבבליה ובגמ' מובא הסדר שהזכיר רבינו בפסוקים קרוב לשון רבינו:

ושליח

עטמו שכן שוהין בה"ל שהרי כשהגיע ז"ל במרחשון ולא ירדו גשמים היחידים מתעניין ב' וה' וב' נמארו נמארים בל"ה לשון ואם הגיע ר"ה כסליו ולא ירדו גשמים ב"ד גזרין ג' תעניות הרי ה' ימים ששאלו מהשון ויום ר"ה כסליו הרי ו' ימים ובשביעי שהוא מחרת ר"ה כסלו מתחילים להענות אם הוא יום ב' ואם לא יהיה יום שני ימחיו מההענות עד יום ב' הבא ראשון וממלאו שוהים יותר מז' ימים. ואפשר שמפני כך כתב שוהין כמו ז' ימים מפני שלפעמים שוהים יותר משבעה אבל קשה שלא ה"ל לכתוב אלא שוהים כמו ו' ימים שהרי ה' ימים מסוף חדש חשון ויום ר"ה כסלו ו' ימים ולא ז'. ואפשר שרבינו כתב כמו ו' ימים והיה כתוב ו' וטעה הסופר בין ו' לז'. ויותר נכון לומר כי מפני שכש"כ כסלו אינו אלא יום אחד הם עשה ימים וכש"כ כסלו ב' ימים הם ז' ימים לפיכך כתב כמו ז' ימים. והר"ן כתב שלא יתבאר לו יפה דברי רבינו:

ונותנין

פרק רביעי

א "בבל יום ויום משבע תעניות האחרונות של מטר מתפללין על סדר זה. מוציאין את התיבה לרחובה של עיר ובל העם

א טור ס' תקעט:

לחם משנה

שקשה עליו הרב"ז ז"ל סי' ר"כ ועל הרא"ש ז"ל דלמה פסקו כר"י לגבי דר' יוסי אין זו קושיא דיש לתרץ דהוא גורס כנ"י רש"י ז"ל שכתב למעלה דגרים כלשנא בחרה ח"ר חסדא הלכה כר"י ופסק כלשנא בחרה. אבל מה שהקשינו אי ודאי קושיא היא. ועוד חימה על רבינו ז"ל דפסק כן כר"מ ושם פסק כר"י בה"ל נדרים ובה"ל מהנות עניים לא פסק לא כזה ולא כזה דשם כתב בפ"א מאימתי מותרים כל אדם בשבועה של ימים בל"ה ה"ז מותר בה מר"ה כסליו שהיו זמן רביעה שניה בשנה אפילה ע"כ. ואי פסק כר"י הוי זמן רביעה שניה בל"ה בחשון ובדכח בהלכות נדרים וכבר עמד על זה שם הרב בעל כ"מ ותיקן מדכח רבינו ז"ל בשנה אפילה דמשמע דשאר השנים אינו כן משמע דמפרש דר' יוסי ארביעה שניה קאי וה"ק רביעה שניה בשנה בכירה ב"ז ובשנה בינונית היא בל"ה ובשנה אפילה בל"ה כסליו וכו' ואע"ג דבמסכתא דידן כתוב בדברי ר"מ אינו היא רביעה ראשונה בכירה ב"ה וכו'. ולפי זה הפ"י לשון הבכירה והבינונית וכו' מתפרש דעל השנים קאמר שנה בכירה ושנה בינונית ושנה אפילה ועל דא קאי ר' יהודה וכן ר"י וא"כ משמע דבראשונה פליגי. ואפשר דלא גרסינן ראשונה דפ"י קונס יין (דף ס"ב): כשהציאו ברייתא זו לא אמרו שם אלא אינו היא רביעה ולא הזכירו ראשונה, ואפשר דרבינו ז"ל מפרשה השנים, ובאמת פ"י זה מוכיח ממש רבינו ז"ל בפי' המשנה דפ"ה מפילה ובפ"ט משביעה דשם כתב בהדיא בדברים האלו שכתב הרב"ז ז"ל. אבל קשה לעי"ד דאיך יישב כל הסוגיא דאמרו שם כמאן חללא הא דמיא רש"י אומר גשמים שירדו ז' ימים זה אחר זה אחר זה אחר מונה בהם רביעה ראשונה ושניה בשלישית כמאן כר' יוסי. עוד אמרו שם בשלמא רביעה ראשונה לשאל שלישי להענות שניה למאי וכו' דמכל הני מוכרח לומר דר' יוסי מאי דקאמר ב"ז וכו'. איירי בזמן הרביעיות שלשון ולא ברביעה שניה לבד ובשניה חלוקות דלפי זה לא יתיישב מ"ש כמאן כר' ולא מה שקשה בשלמא וכו'. על כן הדברים נראים קשים בעיני ולא ירדתי לבאר דעת רבינו, ומ"מ לתרץ מה שהקשינו על הסוגיא ז"ל דאע"ג דאמרו בגמ' שלישי להענות אין זה מוכרח דאע"ג דק"ל כר' יהודה דשלישית בל"ה מ"מ מתחילין להענות ב"ז שהיא רביעה שניה דכיון דעברה הראשונה איכא נערא ולא אמרו כן בגמ' שלישי להענות אלא על דברי ר"י שכתב בגמ' נדרים כשהציאו סוגיא זו אמרו ואמרין עלה בשלמא רביעה ראשונה וכו' כלומר לר' דאמר דשלישית להענות שכן אמר אין היחידים מהענים עד שיגיע ר"ה כסליו וכו' משמע דס"ל שלישי להענות נראה ליה שלישי ונראה ליה ראשונה אבל שנייה למאי אבל אין דק"ל כר' יהודה משום דר"ה כלשנא בחרה קאמר הכי כדפרישית ולא אמרין דמתי' דהגיע י"ח במרחשון דהיחידים מהענין דהוי דלא כר' יהודה דהוי הלכתא כותיה דלדבריה ראו ליישב סתם משנה אליבא דהלכתא ונאמר דס"ל למתי' דשניה להענות דכיון דעברה ראשונה איכא נערא ומענין אבל מה שקשה בעיני על רבינו ז"ל קשה עד מאד אולי ואל"ט. ומ"מ עיקר החילוק שהלך רבינו ז"ל בין ח"י לשאר המקומות כתבו בפירוש המשנה וז"ל סעד לדבריו בגמ' דידן דפרקא קמא הציאו ברייתא גבי יומא ח"ר יהודה אימתי בזמן שהשנים כהקין וישראל שרוים על אדמאם אבל בזמן הזה הכל לפי השנים הכל לפי המקומות הכל לפי הזמן ואע"ג דר' פליגי על הא ברייתא וק"ל כותיה דאמרין ההם היינו לענין דאמרו בשומע תפלה אבל לענין ההעניות ודאי דק"ל כבבליה דיעשה כל אחד בזמנו דאין סברא שישלל שום אדם דבר בלא זמנו וכדכריה רבינו ז"ל בפירוש המשנה ע"ש ואפשר דלר"ה וזת רמז ה"ה ז"ל שאומר וגם נראה מן הגמ' שלנו:

יא כל תענית שגזרין הוצרכו בה"ל וכו'. כתב ה"ה ז"ל וכח הרמב"ן ז"ל שהעטם וכו'. נראה מדברי ה"ה ז"ל דסובר רבינו ז"ל כעטמו ז"ל הרמב"ן ז"ל מפני שאין נשוא בה"ל אבל לענין הקבלה שכתב שכת"ל כל יחיד ויחיד נריך לקבלו בזה לא סבר כותיה וכדכתב הרב"ז בסי' תקפ"ה בחירון בחרה על דברי הטור ז"ל יעניין שם. ומ"מ נראה שדעת הרמב"ן ז"ל דאע"ג דהן תעניות יחיד מתריעין ומוסיפין שם ברכות דא הרב"ז ז"ל בסי' תקע"ה הביא תשובה להרשב"א ז"ל שאמר לו השאל משמו של הרמב"ן ז"ל דאיכא דשנו חכמים מתריעין ומוסיפין שם ברכות באחרונות ומשמע דבה"ל היא. וקלם קשה כיון דתעניות יחיד ממש דייקנן ליה דהא בעי קבלה לכל חד וחד אמאי מוסיפין שם ברכות כהעניות נכור:

פ"ד א משבע תעניות האחרונות של מטר מתפללין על סדר זה וכו' לשפוקי שאר נרות שאין אומרים סדר זה בתעניות. וכמ"ס הרב ב"י בסוף סי' תקע"ט

עשר ובעשרים ושלשה וכו' כסליו וכן היה ר' יוסי אומר אין היחידים מתעניין עד שיגיע ר"ה כסליו ואמרו שם אמר רב חסדא הלכה כר' יוסי אמרמר מתני לה להאי דרב חסדא בזה לישנא בשלשה במרחשון שואלים את הגשמים ר"ג אומר בשבעה בו אמר רב חסדא הלכה כר"ג כמאן חללא הא דמיא רש"י אומר גשמים וכו' כמאן כר' יוסי אמר רב חסדא הלכה כר' יוסי. עוד אמרו שם בשלמא רביעה ראשונה לשאל שלישי להענות שניה למאי ח"ר יוסי דאמר דהן נדרים עד הגשמים משירבו גשמים עד שחרד רביעה שניה וכו'. ובאמת קשה כלשנא בחרה דכיון דפסק ר"ה כר"ג דשואלים ב"ז בו ח"כ איך פסק ח"כ כר' יוסי דאי הלכה כר' יוסי אין שואלים אלא ב"ז דהכי אמרו שם רביעה ראשונה לשאל ולכך שנה רש"י ז"ל הגירסא שם ואמר נראה דגרסינן אמר רב חסדא הלכה כר' יהודה דאין ליה ראשונה ב"ז והשתא הוי כמאן דפסק הלכה כר"ג דהוי ב"ז ולא היה רש"י ז"ל אפשר לו לגרוס הלכה כר"מ דלמאי פסק הלכה כר"מ ברביעה ראשונה אם לא לשאל כדאמר שם ראשונה לשאל ואיך פסק כר"ג דהוי בשבעה לכך הוכרח רש"י ז"ל לומר דגרסינן הלכה כר' יהודה ולפ"י היחידים מתחילין להענות מל"ה בו דהוי זמן רביעה שלישי לר' יהודה דהא אמרו שם שלישי להענות וכו' יחידים. ורבינו ז"ל דפסק דמשבעה ז"ל במרחשון מתחילין להענות הוי כר"מ וכסתם מתניחין דלמי כוהיה כדכתב שם רש"י ז"ל ואע"ג דפסק דשואלין ב"ז בל"ה הוי משום עולי רגלים כדוהיב ר"ג טעמא במתי' ואע"ג דהשתא ליכא עולי רגלים כבר הוקשה זה בעיני הר"ן ז"ל בפ"ק דתעניות ויישב זה יעניין שם. ולפי זה ז"ל דמה שאמר רבינו ז"ל כן מקומות שגזרו גשמים קודם י"ז או אחר י"ז היינו ברביעה שלישי שהיא האפילה דא מתחילין להענות היחידים ומשערין ג' רביעיות בלחוד כדכתב הר"ן ז"ל בפ"ק דתעניות גבי ס' יום אחר התקופה ה"ל אמרין הכי דאחר דמשערין ה' רביעיות בלחוד הדעת והוי רביעה אפילה שהיא השלישית קודם י"ז אחר י"ז או מתחילין להענות היחידים דאי לאו הכי הרי אמרו שלישי להענות ומ"מ שוהין אחרי כן כמו ה' ימים כבר נקט הטעם הרב"ז ז"ל. ובכן גרסינן הדברים. וקשיא טובא חדא דאיך פסק כר"מ דכלשנא קמא בגמ' שהבאחי אמר רב חסדא הלכה כר' יוסי וכלשנא בחרה ע"כ גרסינן הלכה כר' יהודה וכיון שכן כיון דר' חסדא אמר הלכה כר' יוסי או כר' יהודה לא הוה ליה למפסק כר"מ אע"ג דסתם מתניחין כותיה דאיך יש לו כח לרבינו ז"ל לחלוק על גמרא ערוכה. והו קשיא טובא דגבי נדרים הנודר מן הגשמים פסק כר' יוסי דברביעה שניה הוי מל"ה מרחשון ואיך וכו' והיינו כלשנא קמא דאמר הלכה כר' יוסי ודבריו כחומן לשנים וכעשן לעינים דא"כ לא היו היחידים מתחילין אלא מר"ה כסליו כדקאמר ההם בגמרא בהדיא והו פסק כן בהפך כי באמת דעתו נראה כר"מ כדכתבנא והולך לשון הר"ן ז"ל בפי' ההלכות מסכים לדברי כתב שם על מתי' דהגיע י"ח במרחשון וכו' וסתמא דהן מתניחין כר"מ דזמנה של רביעה *ראשונה ב"ז וכו' אבל ר"י פליגי עליה וכו' ולר"י אין היחידים מתענים

עד ר"ה כסליו ואמרין לעיל בגמ' ח"ר חסדא הלכה כר"י אמרמר מתני להא שמעתא דר"ה אהא דגבי בחשון שואלים את הגשמים ר"ג אומר ב"ז בו ואר"ה הלכה כר"ג. ולפ"י ז"ע אי ק"ל כסתם משנה מדאמר ר"ה הלכה כר"י אע"ג דבחר הכי אמרין דאמרמר מתני לה וכו' אפ"ה כיון דלישנא קמא הוי לישנא דגמרא ולישנא בחרה הוי מילתיה דאמרמר משמע דלישנא קמא סמיך שבטעין זה כתב הרב וכו' ובסוף דבריו כתב אבל הרב חלפסי ז"ל הרמב"ם ז"ל כמו על סתם מהי' הרי מובא בלשון זה דמתי' כר"מ אבל לר' יהודה שואלין ב"ז ובכ"ג מתחילין היחידים להענות בשלישית ולר"י היחידים מתחילין מר"ה כסליו ולר"מ ב"ז במרחשון כמתי' ח"כ כיון דכחן פסק כר"מ איך בה"ל נדרים פ"י כתב רבינו ז"ל האומר עמנו בדבר עד הגשם וכו' ואם אמר עד הגשמים ה"ז אסור עד שירדו גשמים והוא שירדו זמנן רביעה שניה שהיא בל"ה ובמקומות הסמוכים לה מכ"ג במרחשון ואיך ואם אמר עד שיפסקו הגשמים וכו' הרי מובא שם דגבי במרחשון רביעה שניה כר"י וכחן פסק כר"מ. גם יש לתמוה על הטור ז"ל דכאן בעל"ה הלכות תעניות פסק כסתם מתניחין דהיינו כר"מ כדכתבנא ובבבליה סימן ר"כ פסק כר' יהודה דכ"כ שם עד שחרד רביעה שניה שהיא בל"ה ז"ל במרחשון וכו' וכן בעמ"ס בסי' רמ"ד בה"ל זכיה מהפסקי כתב הלכות בשבליה שעל פי השו"ת עד י"ח במרחשון שהוא זמן רביעה שניה ע"כ הרי דפסק כר' יהודה והוא כותה למ"ש בהלכות תעניות. אבל מה